

Programma 7 | Volksgezondheid en

Programma 7 | Volksgezondheid en milieu

Doelstelling

Opsterland behoudt en beheert haar hoogwaardig leefmilieu in samenwerking met inwoners en bedrijven.

Introductie op het programma en relevante trends en ontwikkelingen

Duurzaamheid en beperking van gebruik van energie en grondstoffen zijn essentiële opdrachten voor de gemeenschap. De gemeente geeft hierin het goede voorbeeld door te streven naar verbetering van de biodiversiteit, vermindering van CO₂-uitstoot en het zijn van een 'Fairtrade Gemeente'. Hierbij schatten we gezichtsbepalende of cultuurhistorische elementen op waarde.

Fysieke en mentale gezondheid zijn het fundament van persoonlijk welbevinden en van de kwaliteit van onze samenleving. Een goede gezondheid is voor de gemeente een middel om haar doelen te bereiken. Denk hierbij aan: regie op het eigen leven, kwaliteit van leven, meedoen in de maatschappij en gebruikmaken van sociale netwerken. De gemeente wil haar inwoners bewegen tot gezond gedrag door de gezonde keuzes de gemakkelijkste keuze te maken.

Kaderstellende documenten

Notitie klimaatneutraal Opsterland (2009)

Milieubeleidsplan 2005-2015 (2005) & Evaluatie Milieubeleidsplan 2005 - 2015

Tussenbalans Milieubeleidsplan 2005-2015 (2011)

Milieuprogramma 2011-2015 (2011)

Beleidsnota Licht in de Duisternis (2009)

Watertakenprogramma 2020 – 2025

Beleidsplan Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving Fysieke Ruimtelijke Leefomgeving 2020 - 2024 OWO-gemeenten

Preventie- en handhavingsplan Drink- en Horecawet 2019-2022

Inkoop- en aanbestedingsbeleid gemeenten Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland 2018

Ontwikkelagenda's Duurzaam, Leefbaar en Inclusief Opsterland

Omgevingsvisie 2015-2030

Uitvoeringsplan Energietransitie

Zonneplan Opsterland

Thema Milieu

Inleiding

In het Nationaal Deltaprogramma 2022 staan de plannen van de overheid om alle steden, dorpen en buitengebieden op zo'n manier te hebben ingericht dat Nederland voorbereid is op de gevolgen van toenemende hitte, droogte en extreme neerslag. In 2015 is al besloten dat het Rijk, de provincies, gemeenten en waterschappen samen de ambitie vastleggen dat Nederland in 2050 klimaatbestendig en water robuust is ingericht. Zo mogen bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen de risico's door extreem weer en overstromingen niet verder toenemen en moeten we de bestaande ruimte zo beheren en onderhouden dat de kans op schade en slachtoffers afneemt.

Met andere overheden in Fryslân hebben we de 'klimaatstresstest' uitgevoerd als eerste stap naar een klimaat adaptieve en water robuuste omgeving; denk hierbij aan hittestress en wateroverlast. Daarin is onderzocht welke kwetsbaarheden er zijn binnen de gemeente. Tijdens een risicodialoog zijn deze nader in beeld gebracht en geprioriteerd. Ook mogelijke oplossingsrichtingen worden geïnventariseerd voor het maken van definitieve keuzes.

Doelstellingen

De gemeente kent een klimaatadaptieve en waterrobuuste omgeving en rioolstelsel

Wanneer riolering aan vervanging toe is vervangen we deze door een klimaatbestendig gescheiden stelsel. Nieuw aan te leggen riolering bij uitbreidingsplannen leggen we zodanig aan dat deze klimaat adaptief en toekomstbestendig is. Alleen daar waar gescheiden riool niet doelmatig kan worden aangelegd vervangen we het riool door een gemengd riool. Naast het aanpassen van de riolering op het moment van vervanging kijken we naar maatregelen die we aan het riool kunnen koppelen om te zorgen voor opvang van de klimaatveranderingen. Te denken valt hierbij aan het aanleggen van

wadi's of aanpassingen aan de weg om tijdelijk opvang van wateroverlast op en naast de weg mogelijk te maken.

Maatregelen

Klimaatbestendig en waterrobuust inrichten is onderdeel van alle werkzaamheden in de ruimtelijke inrichting.

Omschrijving (toelichting)

In onze Omgevingsvisie leggen wij de hoofdlijnen voor een een klimaatadaptieve en waterrobuuste omgeving vast. We geven uitvoering aan het Uitvoeringsplan Ruimtelijke Adaptatie.

Kwaliteit (toelichting)

We hebben 100% van de huidige en de te verwachten knelpunten van wateroverlast in beeld gebracht

Omschrijving (toelichting)

In 2025 hebben we alle huidige knelpunten van wateroverlast in beeld en hebben we een plan om deze knelpunten op te lossen.

Kwaliteit (toelichting)

We geven uitvoering aan het huidige Watertakenprogramma en stellen een nieuw watertakenprogramma voor 2026-2030 vast.

Omschrijving (toelichting)

Elk jaar controleren we 10 % van onze riolering. Voor geconstateerde problemen plannen we maatregelen in. Bij nieuwe riolering worden vuil- en hemelwater gescheiden aangelegd. Daarnaast wordt gekeken naar aanvullende maatregelen voor piekbelasting, zoals de aanleg van wadi's of aanpassingen aan de weg voor het tijdelijk opvangen van water.

Kwaliteit (toelichting)

Doelstellingen

Het zwerfafval wordt met vrijwilligers opgeruimd

Het doel is om in alle dorpen actieve himmelploegen te faciliteren.

Maatregelen

We faciliteren himmelploegen die vrijwillig zwerfafval opruimen

Omschrijving (toelichting)

De gemeente krijgt €1,16 per inwoner per jaar (ruim €34.000) om aan het verwijderen van zwerfafval te besteden, volgens vastgestelde doelstellingen. Het budget wordt voor een deel besteed aan het faciliteren van de himmelploegen en andere vrijwilligers en aan educatie bij de (basis)scholen.

Het doel is om in alle dorpen actieve himmelploegen te hebben en te faciliteren. Ook in 2023 benaderen we actief de dorpen, via de plaatselijk belangen, waar nog geen himmelploeg aanwezig is.

Kwaliteit (toelichting)

Doelstellingen

Er is een gezonde balans tussen natuurlijke duisternis en een veilige leefomgeving

Het verlichten van de openbare ruimte kent voor- en nadelen. Gezocht wordt naar een gezonde balans tussen lichtvervuiling en energielasten enerzijds en veiligheid en leefbaarheid anderzijds.

Maatregelen

95% van de huidige installatie is voorzien van LED om energie te besparen en strooilicht te beperken

Omschrijving (toelichting)

In 2025 is 95% van het huidige areaal voorzien van het energiezuinige en duurzame LED-techniek. Dit wordt bereikt met het plaatsen van nieuwe armaturen wanneer de oude (bijna) zijn afgeschreven of met retrofit waarbij het binnenwerk wordt omgezet.

Kwaliteit (toelichting)

In het kader van de Omgevingswet zal het voorkomen van lichthinder verder geïmplementeerd worden

Omschrijving (toelichting)

In 2023 gaan we op basis van de Omgevingsvisie onderzoeken welke gebieden in aanmerking komen om als duisternisgebied aangewezen te worden. In deze gebieden zullen beperkingen gaan gelden voor lichtgebruik

Kwaliteit (toelichting)

We onderhouden de huidige installaties met als uitgangspunt; verlichten waar het moet, duister waar het kan.

Omschrijving (toelichting)

Bij het onderhouden van de huidige installatie wordt bij vervangingen gebruik gemaakt van de meest actuele technieken waarbij strooilicht en energieverbruik worden beperkt tot een minimum.

Kwaliteit (toelichting)

Thema Gezondheid en Leefstijl

Doelstellingen

Wij willen met sport en bewegen de gezondheid van onze inwoners bevorderen.

Door actief sporten en bewegen doen inwoners mee aan de samenleving en werken ze aan de eigen lichamelijke en geestelijke conditie. Sport en bewegen zorgt dat men zich fitter en energiekeker voelt. Dit past in ons streven naar een gezonde leefstijl en een samenleving waarin iedereen meedoet.

Maatregelen

We ontwikkelen het Lokaal sport- en beweegakkoord Opsterland tot een aanjager voor sport- en beweeginitiatieven

Omschrijving (toelichting)

Het Lokaal sport- en beweegakkoord Opsterland heeft als doel om inwoners meer en beter te laten bewegen en sportaanbieders te versterken. De start vond plaats bij aanvang van de Coronapandemie, waardoor dit project niet de gewenste start en bekendheid heeft gekregen.

In 2023 wordt het Lokaal sport- en beweegakkoord Opsterland doorontwikkeld met als doel dat in elk dorp een vereniging actief deelneemt. Dit vergroot de bekendheid waardoor sportaanbieders meer initiatieven gaan opstarten en meer inwoners gaan bewegen.

Het Lokaal sport- en beweegakkoord Opsterland is dé aanjager voor nieuwe sport- en beweeginitiatieven.

Kwaliteit (toelichting)

We stimuleren initiatieven van gezondheidsprojecten

Omschrijving (toelichting)

We stimuleren inwoners en verenigingen om initiatieven van gezondheidsprojecten op te starten en waar nodig ondersteunen en begeleiden de buurtsportcoaches in de opstartfase.

We hebben alle bestaande wandel- en beweeggroepen voor senioren in beeld. Deze gaan we promoten via de buurtsportcoaches, Code Hans en het gebiedsteam. Waar nodig zetten we met ondersteuning van genoemde partijen nieuwe wandel- en beweeggroepen op.

In samenwerking met jongeren, verenigingen, buurtsportcoaches en Code Hans organiseren we activiteiten en toernooien in combinaties van e-sport én bewegen voor jongeren.

Kwaliteit (toelichting)

Wij stimuleren de gezonde leefstijl van inwoners

Omschrijving (toelichting)

We stimuleren inwoners om gezond te leven door hierin ondersteuning te bieden in de opvoeding, op school, op het kinderdagverblijf en bij de sportvereniging. Hierbij wordt het programma Sûn Opsterlân in 2023 als aanjager gebruikt om de gezonde leefwijze nadrukkelijk onder de aandacht te brengen bij kinderen en hun ouders.

In 2023 zijn de accommodaties van alle buitensportverenigingen rookvrij tijdens jeugdactiviteiten en gaan alle basisscholen actief aan de slag om het Gezonde School-vignet te behalen.

We stimuleren inwoners met een beperking om te gaan bewegen of te sporten door hen te wijzen op én waar nodig te begeleiden naar de diverse mogelijkheden in Opsterland.

In 2023 gaan we programma's voorbereiden voor andere doelgroepen.

Kwaliteit (toelichting)

We voeren het actieplan Sport en Gezondheid 2023 uit

Omschrijving (toelichting)

In het actieplan Sport en Gezondheid 2023 integreren we de volgende onderdelen:

- Activiteitenplan van de buurtsportcoaches.
- Plan van aanpak van Sûn Opsterlân.
- Afsprakenkader Sport.
- Preventieagenda Opsterland.
- Lokaal sport- en beweegakkoord Opsterland.

Dit actieplan vormt het uitgangspunt voor de activiteiten met betrekking tot sport en gezondheid.

Kwaliteit (toelichting)

Thema Duurzaamheid

Doelstellingen

De gemeente geeft het goede voorbeeld op het gebied van duurzaamheid

Wij willen als gemeente het goede voorbeeld geven en daarmee anderen inspireren. Daartoe benutten we kansen om onze gebouwen, wagenpark en gereedschap te verduurzamen en duurzaam in te kopen. Goede voorbeelden maken wij zichtbaar.

Maatregelen

We vergroenen ons gemeentelijk wagenpark en gereedschap

Omschrijving (toelichting)

We vergroenen ons gemeentelijk wagenpark en gereedschap. Bij vervanging van voertuigen en gereedschap wordt gekozen voor de meest duurzame keuze. 50% van het gemotoriseerde gereedschap is "groen".

Een aantal wagens in ons wagenpark en een deel van ons gereedschap is aan vervanging toe. Hierbij kijken we welke duurzame alternatieven beschikbaar zijn en kiezen hiervoor als dit financieel inpasbaar is. We streven ernaar om in 2026 de helft van ons gemotoriseerde gereedschap elektrisch te hebben (ten opzichte van 10% nu in 2022).

Kwaliteit (toelichting)

Wij streven naar 100% duurzame inkoop

Omschrijving (toelichting)

De samenwerkingsagenda 'Fryslân koopt circulair' is ondertekend. Dit is gedaan in samenwerking met Ooststellingwerf en Weststellingwerf. De ambities op het gebied van circulair inkopen zijn daarmee vastgesteld op 25% in 2025, 75% in 2030 en 100% in 2035.

In het inkoopstartformulier is een duurzaamheidsparagraaf opgenomen. Deze paragraaf wordt verder ontwikkeld, zodat bij nieuwe inkooptrajecten duurzaamheid beter geborgd is. Daarnaast onderzoeken de OWO-gemeenten hoe zij invulling gaan geven aan het nieuwe Manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) door het verder uitwerken van het actieplan MVOI en hieraan uitvoering te geven.

Kwaliteit (toelichting)

Wij verduurzamen onze gemeentelijke gebouwen

Omschrijving (toelichting)

Onze bedrijfsgebouwen voldoen met de aanpassingen van de laatste jaren aan de wettelijke duurzaamheidseisen.

We verduurzamen het vastgoed ten behoeve van klimaatdoelstellingen conform de in 2022 vastgestelde kadernota Vastgoedbeleid. Duurzame instandhouding is uitgangspunt, vernieuwing en renovatie waar nodig en betaalbaar.

Bij het (groot) onderhoud benutten wij daarom kansen om verder te verduurzamen. We onderzoeken de haalbaarheid van het plaatsen van zonnepanelen eventueel in combinatie met opslag op en bij enkele van onze gebouwen.

Kwaliteit (toelichting)

Doelstellingen

Wij zetten in op een energiebesparing van een equivalent van 150.000 MWh in 2035

Om in 2035 energieneutraal te zijn wordt ingezet op een energiebesparing van 150.000 MWh ten opzichte van het jaar 2018. Eind 2026 moet daarvan 100.000 MWh zijn gerealiseerd.

Maatregelen

We faciliteren eigenaren van mienskip-gebouwen bij energiebesparing/verduurzaming

Omschrijving (toelichting)

Wij bieden alle besturen van dorpshuizen, MFA's, sportverenigingen, etc. de mogelijkheid om op onze kosten een energiescan uit te laten voeren. Daarbij wordt ook geadviseerd over de meest renderende duurzaamheidsmaatregelen en over subsidiemogelijkheden.

Besturen van dorpshuizen, MFA's en sportverenigingen worden gewezen op de mogelijkheden voor een energiescan en de landelijke en gemeentelijke subsidiemogelijkheden voor verduurzaming van maatschappelijk vastgoed. Waar nodig faciliteren wij hen.

Kwaliteit (toelichting)

We geven uitvoering aan de specifieke uitkering middelen aanpak energiearmoede

Omschrijving (toelichting)

Het plan van aanpak energiearmoede wordt uitgevoerd. We bieden verschillende energiebesparende maatregelen aan de doelgroep aan. Deze dragen bij aan het verlagen van de energierekening. Hierbij worden onder andere energiecoaches, energiecoöperaties en de woningcorporaties betrokken.

Kwaliteit (toelichting)

We maken (prestatie)afspraken met woningcorporaties over de verduurzaming van woningen

Omschrijving (toelichting)

Met de woningbouwcorporaties wil de gemeente afspreken dat zij geen woningen verkopen met een energielabel dat lager is dan C. Ook wil de gemeente met hen afspreken dat particuliere eigenaren van voormalige sociale huurwoningen de kans krijgen om mee te doen met verduurzamingsprojecten van woningbouwcorporaties. (zie ook Programma 8 – Thema Wonen.)

In de prestatieafspraken met de woningcorporaties worden hierover afspraken vastgelegd.

Kwaliteit (toelichting)

We voeren een (communicatie)campagne uit gericht op de energietransitie

Omschrijving (toelichting)

De energietransitie vraagt (maximale) betrokkenheid van inwoners, ondernemers, bedrijven, maatschappelijke organisaties, de raad en de collega's in onze gemeente. We gaan daarom via verschillende communicatie-uitingen zoveel mogelijk mensen inspireren en enthousiasmeren. Met gesprekken en netwerkbijeenkomsten in de dorpen houden wij de vinger aan de pols, halen we op wat er leeft en stemmen daar onze communicatie en acties op af.

Er is een webpagina ingericht. Daarnaast publiceren we regelmatig in de Sa! en op social media over de energietransitie. We houden in ieder geval één netwerkbijeenkomst. We organiseren in OWO- en regionaal verband campagnes gericht op de energietransitie. We informeren onze inwoners actief over (landelijke) subsidiemogelijkheden en faciliteren hen om daarvan gebruik te maken.

Kwaliteit (toelichting)

Wij bouwen het energieloket verder uit

Omschrijving (toelichting)

Het is belangrijk dat informatie en advies over energiebesparing laagdrempelig toegankelijk is. Daarvoor is er het energieloket. Dit bestaat uit een netwerk van lokale energiecoaches, energieadviseurs, het digitale (telefonische) duurzaamheidsloket en ondersteunende professionals. We gaan dit verder uitbouwen, door nieuwe energiecoaches op te leiden, de huidige bij te scholen en door energieadviseurs (met woningverbeterplannen) nadrukkelijker bij onze campagnes te betrekken.

In 2023 zijn er minimaal 25 energiecoaches in minimaal 6 verschillende dorpen. Wij organiseren daarvoor trainingen en netwerkbijeenkomsten. Daarnaast updaten we de lijst van beschikbare energieadviseurs in de regio, maken deze bekend bij de energiecoaches en –coöperaties en

subsiidiëren we het opstellen van woningverbeterplannen door energieadviseurs. In OWO-verband onderzoeken we de haalbaarheid van een fysiek/mobiel loket.

Kwaliteit (toelichting)

Samen met een aantal dorpen/energiecoöperaties voeren wij plannen uit om aardgas te besparen

Omschrijving (toelichting)

Op basis van de transitievisie warmte gaan we met deze dorpen in overleg over de uitvoering van een campagne om energie te besparen. We gaan verder met de campagne in Nij Beets en met minimaal twee andere dorpen werken we plannen uit en starten met de uitvoering daarvan.

Kwaliteit (toelichting)

Doelstellingen

Wij zetten in op een equivalent van 450.000 MWh duurzaam opgewekte energie in 2035

Opsterland wil in 2035 energieneutraal zijn. Daarvoor is naast energiebesparing een duurzame opwek van 450.000 MWh energie nodig. Dit willen we bereiken met energie uit zon, wind en groen gas uit mono-mestvergisting en energieopslag.

Maatregelen

We brengen de meest geschikte locaties voor de opwek van duurzame energie in kaart

Omschrijving (toelichting)

Wij hebben een grote ambitie voor de opwek van duurzame energie met zon/wind en groengas. Belangrijke toetsingskaders, zoals landschappelijke inpassing, zijn vastgelegd in provinciaal beleid, zoals de Sinneladder. Ook zijn de aansluitmogelijkheden op het elektriciteitsnetwerk beperkt. Met deze studie willen wij, conform de Sinneladder onderzoeken welke locaties in onze gemeente zich lenen voor de (gecombineerde) opwek van duurzame energie. Onze inwoners worden daarbij actief betrokken. Voordelen zijn dat dit het draagvlak versterkt, wij hebben zelf regie over locatiekeuze, het geeft onderbouwing voor het provinciale beleid waardoor toekomstige procedures kunnen worden verkort of vermeden. Net als bij de systeemstudie voeren wij dit onderzoek uit in samenwerking met de gemeente Smalingerland.

Wij ronden deze studie af in 2023. De resultaten verwerken wij in het Zonneplan en het Omgevingsplan.

Kwaliteit (toelichting)

We faciliteren Wijnjewoude bij de uitvoering van het project aardgasvrije wijken.

Omschrijving (toelichting)

De gemeente heeft voor Wijnjewoude voor de periode 2021 tot en met 2028 een financiële bijdrage vanuit het Programma Aardgasvrije Wijken (PAW) gekregen. WEN is verantwoordelijk voor de uitvoering. De gemeente faciliteert WEN daarbij.

Wij adviseren WEN bij het opstellen van de uitvoeringsplannen en toetsen deze aan de PAW-regeling. We ondersteunen WEN bij de uitvoering. We monitoren de voortgang.

Kwaliteit (toelichting)

We ronden het onderzoek naar het energiebedrijf af

Omschrijving (toelichting)

Het voorstel voor een energiebedrijf is verder uitgewerkt. Op basis daarvan (en de mogelijkheden binnen het elektriciteitsnetwerk) gaan wij het energiebedrijf uitbouwen. Inzet is opwekking en opslag van energie, waarbij wij het elektriciteitsnetwerk zo goed mogelijk willen benutten en het ondersteunen van lokale energiecoöperaties.

Het in 2022 uitgewerkte voorstel krijgt in 2023 een vervolg.

Kwaliteit (toelichting)

Wij geven invulling aan de transitievisie warmte voor onze gemeente

Omschrijving (toelichting)

Eind 2021 is – in OWO-samenwerking - voor de gehele gemeente een transitievisie warmte opgesteld. In 2023 wordt invulling aan deze visie gegeven met de hieronder taken en activiteiten. De Visie biedt het kader om initiatieven van onderaf te stimuleren en te faciliteren.

We starten met het opstellen van de eerste dorp-/wijkuitvoeringsplannen en hiervoor worden minimaal 2 dorpen/wijken per gemeente geworven (vooral het opdoen van ervaring staat centraal);

We stimuleren de “altijd doen-maatregelen” waarmee het aardgasverbruik al met maximaal 70% kan worden teruggebracht.

We doen een haalbaarheidsonderzoek naar (semi-)collectieve warmte-alternatieven.

We zetten in op structurele communicatie, gericht op bewustwording en het belang van aardgasvrij-ready maken.

De visie geeft op dorps-/wijkeniveau een eerste richting aan het alternatief voor het verwarmen met aardgas (met ruimte voor individuele initiatieven). We houden rekening met zo laag mogelijke maatschappelijke kosten en de technische mogelijkheden.

Kwaliteit (toelichting)

Wij voeren een systeemstudie uit die ontwikkelingen in vraag en aanbod naar elektriciteit en problemen op het netwerk in beeld brengt

Omschrijving (toelichting)

De problemen met het elektriciteitsnetwerk van Liander geeft belemmeringen voor de duurzame opwek van energie, de uitbreidingsmogelijkheden van bedrijfsterreinen, woningbouwprojecten en duurzame mobiliteit. Met deze studie maken wij de problemen inzichtelijk. Voor Liander zijn de resultaten belangrijk om hun investeringsprogramma te optimaliseren en te onderbouwen. Omdat de gemeente Smallingerland vergelijkbare problemen heeft trekken wij samen op.

Op basis van de uitkomsten van de studie gaan we in overleg met de netwerkbeheerders (Liander, TenneT) om de aanpassingen aan het netwerk te bespreken. We faciliteren de netwerkbeheerders bij de ruimtelijke procedures die nog zijn om het netwerk aan te passen.

Kwaliteit (toelichting)

We hebben een actieve inbreng in de regionale energiestrategie

Omschrijving (toelichting)

Om ervoor te zorgen dat de Regionale Energiestrategie (RES) zoveel mogelijk aansluit bij onze ambities, hebben wij een actieve inbreng in de provinciale werkgroep. Wij stemmen af in OWO- en regionaal verband.

Opsterland neemt deel aan het provinciale overleg, waarbij we onze inbreng afstemmen met de buurgemeenten. Wij dragen bij aan het uitvoeringsprogramma RES.

Kwaliteit (toelichting)

We doen onderzoek naar (kleinschalige) collectieve warmte-oplossingen

Omschrijving (toelichting)

Voor het overgrote deel van onze gemeente zijn (individuele) all-electric of hybride warmteoplossingen het enige warmte-alternatief voor aardgas. Op een aantal locaties zijn mogelijk kleinschalige collectieve warmte-oplossingen (in combinatie met aquathermie, warmteopslag) mogelijk. De haalbaarheid daarvan willen we onderzoeken. Omdat de problematiek in de rest van Fryslân vergelijkbaar is, willen we dit doen in provinciaal verband in aansluiting op de RES en participeren we in een provinciaal onderzoek.

Kwaliteit (toelichting)

Wij faciliteren initiatieven die bijdragen aan de doelstellingen

Omschrijving (toelichting)

We gaan actief met initiatiefnemers (ondernemers, energiecoöperaties en/of groepen van inwoners) in gesprek over kansen en belemmeringen (met name ook de aansluitmogelijkheden van de netwerken van Liander en TenneT). Waar nodig faciliteren wij initiatieven, bijvoorbeeld door informatie, advies, bemiddeling, het doorverwijzen naar netwerkpartijen en/of het bijdragen in kosten voor onderzoeken. We zorgen voor heldere kaders en nemen waar mogelijk belemmeringen weg.

We faciliteren de initiatieven voor de opwek van duurzame elektriciteit, de opslag daarvan en de productie van groen gas geproduceerd via monomestvergisting. Wij onderzoeken of deelname aan projecten voor energieopwekking en opslag buiten de gemeentegrenzen aantrekkelijk is. We hebben minimaal twee keer per jaar overleg met Liander over de aansluitmogelijkheden van initiatieven op hun netwerk.

Kwaliteit (toelichting)

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren	Eenheid	Opsterland				Nederland			
		2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
Fijn huishoudelijk restafval	Aantal kg per inwoner	152	148	158	*	171	161	170	*
Hernieuwbare elektriciteit (1)	%	8,5%	11,6%	18,1%	*	17,5%	20,0%	26,9%	*

Bij een verdieping van de cijfers blijkt dat met name gemeenten met veel windmolens en / of biomassa centrales hoog scoren. Dit verklaart de relatief lage realisatie van Opsterland

* voor deze periode zijn (nog) geen cijfers bekend (gemaakt).

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl - Bron geraadpleegd op 5 september 2022

Wat mag het kosten

Mutaties in de reserves worden verwerkt in programma 0 maar niet alle reserves hebben betrekking op programma 0. Om een juiste financiële analyse per programma te kunnen maken zijn in onderstaande tabel de mutaties van programma 7 reserves meegenomen.

x € 1.000

Exploitatie	Realisatie 2021	Begroting 2022 (incl wijzigingen)	Begroting 2023	MJB 2024	MJB 2025	MJB 2026
Lasten	10.471	11.405	7.714	7.837	7.840	7.867
Baten	9.865	9.334	6.859	6.919	6.919	6.919
Saldo voor bestemming	-606	-2.071	-856	-919	-921	-949
Mutaties reserves						
Lasten	-	-	-	-	-	-
Baten	262	120	-	-	-	-
Saldo na bestemming	-344	-1.951	-856	-919	-921	-949

Specificatie per taakveld

x € 1.000

Specificatie	Begroting 2022	Begroting 2023	Mutatie begroting 2022/2023
Saldo per taakveld			
7.1 Volksgezondheid	-1.506	-1.473	33
7.2 Riolering	813	889	76
7.3 Afval	743	728	-15
7.4 Milieubeheer	-1.978	-860	1.118
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-142	-138	4
Saldo voor bestemming	-2.071	-856	1.215
Stortingen reserves			-
Totaal stortingen reserves	-	-	-
Onttrekkingen reserves			
Onttrekking AR vrije deel tbv Lokale duurzaamheidsagenda	75	-	-75
Onttrekking AR vrije deel tbv Lokale milieugenda	25	-	-25
Onttrekking AR vrije deel tbv Natuurbescherming	20	-	-20
Totaal onttrekkingen reserves	120	-	-120
Saldo na bestemming	-1.951	-856	1.095

Toelichting op de financiën

Het saldo op dit programma is in 2023 €1.095.000 voordeliger dan in 2022.

Taakveld 7.1 Volksgezondheid geeft in 2023 een voordeel van €33.000 ten opzichte van 2022.

In 2022 is € 81.000 opgenomen voor GIDS-gelden. De GIDS-gelden bedragen €43.000 (meicirculaire) en € 38.000 (resultaatbestemming jaarrekening 2021). Vanaf 2023 zijn geen deze gelden niet opgenomen. Dit geeft een voordeel € 81.000. De resultaatsbestemming is opgenomen in de reservemutatie van programma 6. De verhoogde bijdrage aan de Veiligheidsregio Fryslân (VRF), onderdeel gezondheid, €37.000 was noodzakelijk om aan te sluiten op de begroting van de VRF 2023. Dit geeft een nadeel. De doorberekening van de personeelslasten geeft een nadeel van €12.000. De overige posten zijn € 1.000 voordelig.

Taakveld 7.2 Riolering geeft in 2023 een voordeel van €76.000 ten opzichte van 2022.

In de paragraaf Lokale heffingen wordt dit taakveld toegelicht.

Taakveld 7.3 Afval geeft in 2023 een nadeel van €15.000 ten opzichte van 2022.

In de paragraaf Lokale heffingen wordt dit taakveld toegelicht.

Taakveld 7.4 Milieubeheer geeft in 2023 een voordeel van €1.118.000 ten opzichte van 2022.

In 2022 is €784.000 in de begroting opgenomen voor de Energietoeslag. In 2023 is dit bedrag vooralsnog niet beschikbaar. Dit geeft dus in 2023 een voordeel van €784.000 ten opzichte van 2022. Ook is er in 2022 eenmalig een budget beschikbaar van €224.000 voor de uitvoeringskosten van het klimaatakkoord. Dit geeft ook een voordeel in 2023 ten opzichte van 2022.

Het budget voor de Ontwikkelagenda duurzaamheid - uitvoeringsprogramma energietransitie is in 2023 €106.000 lager dan in 2022. Dit is conform het meerjarenperspectief. Dit geeft in 2023 een voordeel. Vanuit de resultaatsbestemming 2021 is in 2022 €75.000 beschikbaar gesteld voor de lokale duurzaamheidsagenda, €25.000 voor milieu lokale agenda en €20.000 voor natuurbescherming. In 2023 is hiervoor geen budget beschikbaar. Dit geeft in 2023 een voordeel van €120.000 ten opzichte van 2022.

Voor het veenweidengebied is bij de perspectiefbrief 2022 vanaf 2023 €15.000 voor een adviseur beschikbaar gesteld. Bij de begroting 2023 is €30.000 voor de funderingsaanpak meegenomen. Dit geeft een nadeel van €45.000. De doorberekening van de personeelslasten geeft een nadeel van €77.000. De bijdrage aan de FUMO is in 2023 door de gewijzigde berekeningssystematiek €6.000 lager dan in 2022.

Taakveld 7.5 Begraafplaatsen en crematoria geeft in 2023 een voordeel van €4.000 ten opzichte van 2022.

De lagere storting in de voorziening Begraafrechten geeft een voordeel van €10.000. De doorberekening van de personeelslasten geeft een nadeel van €6.000.

De mutatie in de reserves wordt toegelicht in taakveld 7.4.

De mutaties betreffen resultaatsbestemmingen.